

Pélé Yoets

Tsa'ar - Tristesse - Tsadik

אין ראוי להצטער על שום דבר בעולם כי אם על צער השמים,
כי על הבלי העולם אין מקום להצטער כי הכל הבל. וכבר
משלו על שאין הקדוש ברוך הוא חס על צער הצדיקים,
שמצעים אותם או שמצטעים על מקרי הזמן, שהרי זה דומה
לאב שרואה את בנו כשהוא תינוק, שבונה בית מעצים קטנים
וקש ושמח בו, ובא אדם וסתר בנינו והולך אל אביו וקובל עליו
וצועק מרה, וחושב שהיה ראוי לאביו להרג לאותו האיש, אבל
אביו שוחק ואינו חושש כלל, שיודע באמת שצער בנו הוא הבל
וריק, אלא שלפי דעתו וקצר השגתו מצטער הרבה, כן הדבר
הזה. שהצער שמצטער האדם על עניני העולם הזה, הכל הבל
ורעות רוח. וכמו שלפעמים האב מסיע את הבן לבנות אלו
הבתים, וקונה לו דברים שהם שחוק הילדים למעבד לה ניח
רוחא לפי דעתו, כן הקדוש ברוך הוא לפעמים משלים רצון
האדם בעניני העולם הזה לפי דעתו שנפשו חשקה בהן למעבד
לה ניח רוחא. ואם הקדוש ברוך הוא מצער את האדם במיני
יסורין לכפרת עוונותיו והוא מצטער ובוכה, הקדוש ברוך הוא
אינו חושש עליו אף על פי שהוא רחום וחנון בעל הרחמים שהרי
זה דומה לילד שאמו רוחצת אותו מצואתו והוא צועק ובוכה
שאמו אינה חוששת עליו. וכמו הרופא שעושה לחולה רפואות
קשות, ולפעמים חותך איבר ואינו חושש על צערו כי יודע שהוא
להנאתו ולטובתו, כן הדבר הזה, דכלי דעבד רחמנא לטב עבד.
והאיש שיבין את זאת אין ראוי לו להצטער כלל:
ובספר "שני לוחות הברית" מיתי מעשה בחסיד אחד שנכנס
לעיר וראה אותם עצבים ומרורים, והוא היה שמח וטוב לב

Questions au Rav Dayan (tome 6)

Ces questions, vous vous les êtes posées un jour, ou vous vous les poserez dans l'avenir...

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

מפזז ומכרכר. ויאמרו לו אנשי העיר לשמחה מה זה עושה,
אמר להם ולמה לא אשמח אמרו לו, הלוא תראה כל העם
בוכים איש פתח אהלו ולמה אתה משחק בין הבוכים, אמר להם
אמשל לכם משל, לאחד שנכנס לבית ומצא אותם ישנים
וחולמים חלומות מבהלים, ובוכים בחלומם, האם הרואה זאת
יצטער, הלוא יודע שאין זה אלא חלום, וכשיעור משנתו אז ינוח
לו, כן הדבר הזה, שכל המצטערים על עניני העולם הזה היו
כחולמים, ואני שאני ער, יודע שהכל הבל. אבל על צער השמים
חובה להצטער, ומזה נמשך כל מין צער שצריך להצטער על
החטאים ועוונות והפשעים, לא על עצמו שיסבל ענשים קשים,
אלא על שגורם צער וכעס למלך הכבוד:
וכן ראוי להצטער על חרבן בית המקדש שנחרב בעוונותינו, לא
על שאנו גולים דוויים וסחופים, אלא על צער השמים כי גדול
מאד, וכן על כל מין יסורין, זה יהיה צערו, שגרם כעס וצער
למלך רם ונשא, כדכתיב (ישעיה סג ט) בכל צרתם לו צר. והרי
זה דומה לבן האוהב את אביו והכעיסו כעס גדול עד שהכרח
לעזב רחמי האב והכהו מכה רבה, שאם הבן אוהב נאמן אינו
חושש על מכותיי כלל אלא על כעס וצער אביו, וחושב, איך
אעשה ובמה אתרצה אל אבי שלא יהא לו צער וכעס בשבילי.
ועל אחת כמה וכמה בידענו שרחמי שמים מרבים, ומדתו
להיטיב עד אין חקר, וגדלה אהבתו אל עמו ישראל וגדר צערו
על יסודיהון כדכתיב (שמות יט כא) ונפל ממנו רב. ופרשו
רבותינו זכרונם לברכה (מכילתא פ' יתרו פ"ד) שאפלו אחד
שנפל, דומה בעיני רב. אם כן ראוי להצטער על היסורין, מצד
אחד, שבודאי היה כעס גדול לאבינו שבשמים, עד שהכרח
להכותו מכה רבה. ובזמן שאדם מצטער שכינה מצטערת, מה
הלשון אומרת קלני מראשי וכו':
וזוהו הטעם שצריך להצטער צער בנפש על אובדיהון דצדיקיא,
ועל כל יסורי הצדיקים שהם מחללים מפשעינו מדכים
מעוונותינו, ומפני הרעה נאסף הצדיק וגדל צער השמים על כי

Questions au Rav Dayan (tome 6)

Ces questions, vous vous les êtes posées un jour, ou vous vous les poserez dans l'avenir...

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

אנשי אמונה אבדו, באים בכח מעשיהם וכו', וכו'. ואפלו על צדיקים שמתו בשנים קדמוניות צריך להצטער, כמו שאמרו (זוהר ח"ג דף נז) שכל המצטער ביום הכפורים על מיתת בני אהרן, מוחלין לו על כל עוונותיו. והטעם, שהחי יתן אל לבו, אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו אזובי קיר, ועוד יתן אל לבו כי בעוונותינו שרבו פסו אמונים מבני אדם ואבד חסיד מן הארץ וישר באדם אין, ואין להקדוש ברוך הוא בעולמו עם מי להתעלס באהבים כימי עולם וכשנים קדמוניות, וזה מחמת עוונותינו כאמרם בש"ס (סנהדרין יא, א) ראוי היה רב פלוני שתשרה עליו שכינה אלא שאין דורו ראוי לכך. ומחמת דאחסור דרי על כן התורה אזלא ומדלדלא הלוך וחסור. על זאת ראוי להתמרמר ולהצטער בצער מתחולל:

וכתבו המקבלים, שעוונות הרשעים והתגברות הקלפות מחמתם גורם בלבול מחשבות הצדיקים, שלא יוכלו לעבד את בוראם עבודה שלמה ולדבקה בו כראוי. לזאת יחרד לבנו ויתר ממקומו, ונמרר בבכי תמרורים על רעה גדולה כזו, וכהנה רעות רבות וצרות שגרמנו למעלה בעוונותינו:

והנה אם אדם מצטער על הבלי העולם הזה, הוא חסרון דעת, כמו שכתבנו לעיל משם הרב "ספר הברית", דממה נפשך, אם הוא דבר שיש לו תקנה יעשה התקנה וינצל, ואם אין לו תקנה, מה יתן ומה יוסיף לו ומה בצע בצערו, אבל על המצטער על צער השמים, צערו עושה רשם ועושה פרות. עושה רשם שהרי ארח ארעא ומשלמות המדות הוא, שיהא דעתו של אדם מערב עם הבריות, ויצטער או לפחות יראה צער ויבכה עם הבוכים. וכמה מן הגנות מגיע לאותם ההולכים לקבורת מת, ועד שמכינים הקבר שקרובי המת יושבים אצל המת מרי נפש, והם מרבים בשתיה ובשחוק וקלות ראש, באותו פרק באותו מקום בפני המת וקרוביו, בודאי גנאי הדבר מאד ורע ומר, וראוי למחות בידם אם ישמעו, ישתקע המנהג הרע הזה ולא תהא כזאת בישראל:

ומה גם אם אביו ואמו וקרוביו בצער שחייב להצטער עמהם, וזה

Questions au Rav Dayan (tome 6)

Ces questions, vous vous les êtes posées un jour, ou vous vous les poserez dans l'avenir...

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

חצי נחמה לאדם שרואה שגם אחרים מצטערים עמו בצרתו, כן על זה הדרך, אדם שהוא מצטער על צער השמים, לפי צערו עושה נחת רוח ליוצרו ולפם צערא אגרא. ועושה פרות שכפי צערו, כך ירבה להשתדל לתקן את אשר עותו ולעשות כל אשר בכחו לעשות כדי להקל מצער אביו שבשמים, כבן האוהב את אביו ורואה אותו בצער מתחולל בסבתו, שבשרו עליו יכאב ומוסר נפשו להצילו מצרתו. וכבר כתבו המקבילים שלפי היגון ואנחה והצער שאדם מצטער על עוונותיו, כך ירבה להטהר טהרת הנפש. הנה כי כן מה יקרו דברי החכם (מבחר הפנינים מד, מו), שאמר לאחד שראה אותו בצער אם צערך על עניני העולם הזה, הקדוש ברוך הוא יסיר ממך צערך ואם צערך על צער השמים, הקדוש ברוך הוא יוסיף לך צער כהנה וכהנה: והנה ענין הצער הוא דבר המסור ללב, ויצר סמוך עושה חלופיהן בגלם ומכניס צער על הבלי העולם הזה, וצער השמים נשכח מלב לא חלי ולא מרגיש. והאיש אשר הוא טהור יתחזק במחשבות טהורות לעשות דבר בעתו על מתכנתו, לא יחליפנו ולא ימיר אותו, והבא לטהר מסייעין אותו (שבת קד א). וידוע מה שכתוב בספר בן סירא (יבמות סג ב) אל תצר צרת מחר וכו'. ומאחר כי צל ימינו על הארץ, מה יתרון לאדם בכל עמלו אם חיי צער יחיה, אין טוב לאדם אלא שיהא שמח בחלקו ויבטח בשם ויעשה טוב:

Questions au Rav Dayan (tome 6)

Ces questions, vous vous les êtes posées un jour, ou vous vous les poserez dans l'avenir...

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions